

Euskal Herriko bi kobazulo eder

ETB 1eko *Ahoz Aho* saioan, Euskal Herriko bi haitzulo deskribatuko ditu Asier Hilario geologoak.

<https://labur.eus/lljmU>

Bideoa ikusi eta gero, aukeratu galderen erantzun egokiena.

1. Asier Hilario geologoaren arabera, nolakoak dira Euskal Herriko mendiak?

- ☐ Gehienak mendi txikiak dira.
- ☐ Mendi handiak dira, kareharrizkoak.
- ☐ Denetik dago Euskal Herrian, mendi handiak eta txikiak.

2. Zer esaten du La Torca del Carlista haitzuloaz?

- ☐ Munduko galeriarik altuena duela.
- ☐ Sarrera zabala duela, pixkanaka estutzen dena.
- ☐ Harrigarria dela nola lortu zuten bertara sartzea duela zenbait hamarkada.

3. Zer esaten du La Grotte de la Verna kobazuloaz?

- ☐ Merezi duela bisitatzea.
- ☐ Hegoaldeko kobazulorik handiena dela.
- ☐ Oso famatua dela Iparraldean, baina ez Hegoaldean.

4. Zenbat kobazulo daude Euskal Herrian?

- ☐ Ideiarik ere ez daukagu, kobazuloei buruzko datuak ez direlako inon jasotzen.
- ☐ Neurtu eta inbentariatuta, 5.000 baino gehiago.
- ☐ Urte askotako lana egin denez, 600 kobazulo inguru neurtu eta inbentariatu dira.

5. Zergatik da Euskal Herriko paisaia berdea?

- ☐ Kobazuloetan euri-ura pilatzen delako.
- ☐ Gure ekosisteman, mendiek pixkanaka askatzen dutelako ura.
- ☐ Ia egunero egiten duelako euria.

Erantzun-orria

1. Asier Hilario geologoaren arabera, nolakoak dira Euskal Herriko mendiak?

✓ Mendi handiak dira, kareharrizkoak.

2. Zer esaten du La Torca del Carlista haitzuloaz?

✓ Harrigarria dela nola lortu zuten bertara sartzea duela zenbait hamarkada.

3. Zer esaten du La Grotte de la Verna kobazuloaz?

✓ Merezi duela bisitatzea.

4. Zenbat kobazulo daude Euskal Herrian?

✓ Neurtu eta inbentariatuta, 5.000 baino gehiago.

5. Zergatik da Euskal Herriko paisaia berdea?

✓ Gure ekosisteman, mendiek pixkanaka askatzen dutelako ura.

Transkripzioa (04:35)

Euskal Herriko bi kobazulo eder

Asier Hilario. Eta Euskal Herrian, Euskal Herrian txikiak gara baina ez gara atzean geratzen, e?, honetan, honetan ere ez. Begira, Euskal Herrian, *klaro* (noski) gure, hau da hegazkinetik ateratako Aizkorriren argazki bat, duela gutxi Madriletik bueltan nentorrela atera nuen argazki bat. Eta hor oso ondo ikusten da gure mendiak nolakoak diren, ez?, dira kare-harrizko mendi, mendi handiak. Eta horien barruan, aizua, ba, badaude kobazulo batzuk oso-oso handiak direnak. Hori adibidez, horrek, hori da Torca del Carlista, hor ikusten dugun argazki hori da Torca del Carlista. Hori da munduko galeriarik handienetarikoa, handienetarikoa. Pentsa tipo hori zintzilik dago hor, bai? Argazkiak pixka bat desordenatuta daude, baina kanpotik ikusita... Ez, hori da Aralar. Kanpotik ikusita, ba ematen du ez dela ezer berezik, ez? Baina gero pixka bat detailean ikusten dugunean, ikusiko dugu argi hori dagoela guztiz disolbatuta. Eta barruan... Hori ez da Aralar. Baina hemen, Pozalaguaren ondoan, daukagu hori. Eta horrek, adibidez, La Torca del Carlistak dauzka, rappelatzen dute poliki-poliki kanal batetik, 70 metro inguru, 70 metro kanal batetik eta bat-batean, irekitzen da horrelako bobeda handi bat eta bobeda horretan sartzen dira hiruzpalau San Mames. Pentsa, nik askotan... Sarrera da horrelako zerbait, bai? Eta gero, rappelatu eta gero leku estu batetik, bat-batean irekitzen da dena... Eta ireki da ireki. *O sea* (hau da), ireki da dauzkala 500 metro luzeran, 200 metro zabaleran eta 100 metro altueran. *Hueco* (zuloa), ez dago ezer. Eta *klaro* (noski), hori gaur egun badakigu, baina nik askotan pentsatzen dut, e, duela hamarkada dezente, hasieran horra sartzen zirenak. Bale, rappelatu eta kanaletik jaisten duzunean arroak ikusten dituzu gertu baina, badago momentu bat esaten duzuna, ostras, kanala bukatu da, bota harritxo bat behera eta ez da entzuten, ez da entzuten, ez da entzuten, eta bat-batean, eta zuk horrelako leku handi batean, zure frontalarekin (kopetakoarekin), zure linternarekin, ez duzu ikusten.

Transkripzioa (04:35)

Ilaski Serrano. Buuuf, buuuf...

Asier Hilario. Da iluntasuna. Eta segi behera eta segi behera, jakin gabe soka ailegatuko (iritsiko) zaizun edo ez zaizun ailegatuko. Bueno, iruditzen zait dela, da esplorazioa, gaur egun, hemen ere egin daitekeen esplorazioa. Eta, hori da bat, La Torca del Carlista, Euskal Herrian daukaguna. Baina badaukagu beste bat oso ezaguna, edo ez hain ezaguna, behin programa batean ekarri genuena, dela [dena] La Vernakoa; La Vernakoa dago Iparraldean. Eta, bueno, hau da kobazulo bat *aluzinantea* (txundigarria); benetan gomendatzen dizuet leku honetara joatea; La Grotte de la Verna, da Iparraldean dagoen kobazulo bat. E, horrek dauzka 180 metro altueran, horrelako hueco (zulo) handi bat, 180 metro altueran, Iberdrolako dorrea bezala eta 250 metro diametroan, o sea (hau da), hor sartzen dira hiru edo lau San Mames bata bestearen gainean. Eta, hori da lekua, e, ikusi, ikusi ze... Eta hauek dira, daude ba, munduko galeria, kobazulo handienen artean: bigarrena, hirugarrena, laugarrena, horretan. Eta biak daude, daude hemen, Euskal Herrian.

Ilaski Serrano. E, 5.000 kobazulo baino gehiago daude Euskal Herrian?

Asier Hilario. Bai, e, inbentariatuta, eta oraindik inbentariatu gabe, seguru egongo direla asko. Eta inbentariatu ja, neurtuta, e, 600 bat kilometro daude Euskal Herriko kobazuloetan. O sea (hau da) pentsa, zenbat eta zenbat urte horretan lanean eta oraindik, zenbat gauza dauden, dauden, deskubritzeko (aurkitzeko).

Ilaski Serrano. Ba, esan dugu, kobazulo baten azpian euria egongo da, mendia egongo da...

Asier Hilario. Kobazulo baten azpian dagoen gauzarik...

Ilaski Serrano. ...gainean, hobeto esanda.

Asier Hilario. ...garran, garrantzitsuena guretzat da hori, ura. Hori da inportanteena guretzat dagoen, dagoena kobazuloetan. Guk, zentzu horretan, nik esango nuke zorte asko (handia) daukagula. Hor ikusi dugun Aizkorriko argazkia?: gure mendiak, guztiak, horrelakoak dira eta funtzionatzen dute guretzako *esponjak* (belakiak) bezala.